

HELDEN OF HERRIESCHOPPERS

» Hoe jongens zijn «

Op een mooie zaterdagochtend kom ik haar tegen op zolder: de babypop die ooit mijn grote liefde was. Aankleden, uitkleden, pop in bed, schone broek, samen wandelen naar het park. Zo'n intense band gun je iedereen. Dus: ik neem de pop mee naar beneden, waar ik haar op een klein stoeltje bij de piano zet. Het duurt niet lang of de pop komt in beeld. Warempel, een van de boys pakt haar van de stoel. Hij kijkt het gezichtje aandachtig aan. Houdt de pop schuin. En op zijn kop. En nog eens. Dan zie ik al waar het naartoe zal gaan. De ogen. Die zijn interessant. Ze gaan open en dicht. Tenminste, dat deden ze vroeger. Nu blijft één oogje hangen. Hij wijst er met z'n vingers naar. En prikt. Prikt! Ik schrik ervan. Opeens zit hij met zijn vingers in de ogen van mijn baby. Dat gaat te ver. Ik pak de pop af. Uiteraard onder luid protest. Misschien moet ik het toch nog eens proberen, zo'n babypop. Maar dan wel met een waar ik geen herinneringen aan heb. Eentje die hij helemaal uit elkaar mag halen.

1.1 Hoera een zoon!

Daar ligt hij dan voor het eerst in je armen: jouw zoon. Je kunt je het trotse gevoel van toen vast nog wel herinneren. Joehee. Een zoon! Helemaal van ons! Ik weet nog goed hoe onthutst ik was dat er sowieso een echt kind uit mijn buik was gekomen. Wat een ongelooflijk wonder is dat toch. Dat is wat me dagenlang bijbleef. Diepe dankbaarheid ook. Deze zoon. Zo mooi. En wij mogen voor hem zorgen. Hem begeleiden op de weg naar zelfstandigheid. Hem uiteindelijk loslaten. Dat ook, maar daarover wilde ik toen nog even niet nadenken.

Een zoon krijgen is nog een extra felicitatie waard, zeggen verschillende onderzoekers. Want een bevalling van een zoon blijkt meer van een moeder te vragen dan de bevalling van een meisje. Uit een Ierse studie (Medisch Contact, 2003) blijkt bijvoorbeeld dat er meer complicaties optreden tijdens de bevalling van een jongen dan bij de geboorte van een meisje. Mogelijke verklaringen? Het testosteron van de zoon tast het immuunsysteem van de moeder aan. En: jongensbaby's hebben een aanzienlijk groter hoofd dan meisjes, waardoor de bevalling van jongens sowieso langer duurt.

Misschien moet ik je het onderzoek van psychologen van de Universiteit van Nancy (Jansen, 2009) maar besparen. Zij gaven aan dat moeders van jongens het in hun latere leven ook moeilijker hebben. Hoe dat zou komen? Moeders krijgen over het algemeen minder praktische hulp van hun zonen. En ze vinden het moeilijker hen te begrijpen. Aan dat eerste kun je zelf iets doen. En wil je je zoon beter begrijpen, dan raad ik je aan vooral door te lezen.

1.2 Typisch jongens

Jongens en meisjes verschillen. Niet alleen qua uiterlijk, maar ook in hun gedrag. Daar zijn de meeste mensen het wel over eens. Maar wat is nou typisch jongensgedrag? Nog niet eens zo'n makkelijke vraag. Want ieder kind, ieder individu is anders. Dat zie ik al in ons eigen gezin. Drie jongens. Maar drie heel verschillende personen. Klimt de een het liefst in bomen, de andere kan uren met z'n schaakspel op z'n kamer zitten. Toch bestaat er wel zo iets als een gemene deler: gedragskenmerken waarin veel jongensmoeders zich herkennen.

'Onze jongens móéten hun energie kwijt. We hebben een trampoline en die wordt veelvuldig gebruikt. Even voetballen met vrienden geeft ontlasting; leren lukt dan veel beter, aldus onze oudste.'

'Ze kunnen vol zitten met energie. Komen ze uit de auto, dan rennen ze naar de deur.'

'Op een verjaardag zitten de nichtjes in de kring, de jongens gaan naar buiten.'

Het woord 'stoer' komt regelmatig terug.

'Bij jongens denk ik aan stoer willen zijn. Ik zie dat duidelijk bij onze oudste, alles is vet, gaaf en cool.'

'Onze zoon laat in het bijzijn van zijn even oude nichtje zien hoe je zo hard mogelijk op een wereldbol slaat, en kijkt dan naar haar met een blik die zegt: Dat durf jij vast niet!'

Stoeien is het woord waar een moeder van vier al wat oudere jongens aan denkt bij jongensgedrag.

'Vooral als ze nog wat kleiner zijn, stoeien ze allemaal. Dat merk je vooral tijdens een verjaardagsfeestje.'

Een moeder herkent dat:

'Stoeien vinden ze leuk. En ruzies worden liever met de vuist dan met woorden opgelost.'

Een ander zegt:

'Als ze niet weten wat ze moeten doen, gaan ze elkaar te lijf.'

Stoeien kan ook heel gezellige taferelen opleveren.

'Bij ons mogen ze 's avonds in hun pyjama met z'n vieren nog even op het grote bed stoeien. Vaak met papa erbij. En daar leven ze zich alle vier in uit.'

Die lichamelijkheid heeft volgens de moeders niet alleen een negatieve kant.

'Ze slaan er gauw op los, maar even later is alles weer vergeten.'

'Een ruzie van de broers onderling wordt nogal snel opgelost met een duw of een schop, maar daarna is het echt over.'

Een moeder denkt dat met auto's spelen en soldaatje spelen 'in de genen' zit.

'Toen ze klein waren, hebben ze incidenteel weleens met een pop gespeeld, maar dat was dan altijd omdat ik het probeerde en als het nieuwtje eraf was, keken ze niet meer naar de pop om.'

Een moeder van drie jongens denkt bij typisch jongensgedrag aan de woorden ongetemd en avontuurlijk: 'Ik zie onze jongens tot hun recht komen als we in het bos zijn en ze de vrijheid krijgen om hun eigen plan te trekken. Wie het eerst bij de volgende boom is wint, de laatste is een 'loser'.'

Een moeder herkent daarin vooral het competitieve:

'Ze willen altijd allemaal de eerste zijn. Zijn ze dat niet, dan kunnen ze zich daar erg over opwinden!'

'Ze meten altijd hun krachten met alles, wie het sterkst is, wie het hardst kan rennen, het best kan voetballen, het hoogst kan springen op de trampoline, de meeste voetbalplaatjes heeft, het eerste z'n zwemdiploma haalt en noem maar op.'

Ook een moeder van vier jongens noemt dat vergelijken als de gemene deler:

‘Er wordt altijd en overal een wedstrijd van gemaakt. Wie heeft de grootste spierballen, de meeste tanden gewisseld, de meeste kilometers gefietst. Ik kan me niet herinneren dat wij dat vroeger als meisjes ook hadden.’

Voetballen lijkt volgens veel moeders in hun natuur te zitten.

‘Ze moeten trappen tegen alles wat rond is, al is het maar een pepernoot of knikker. Een bal is natuurlijk helemaal onweerstaanbaar.’ Een van de moeders wil ook graag de woorden ‘gemakkelijk’ of – negatiever gezegd – ‘slordig’ bij het rijtje zetten.

‘Een repetitie, spreekbeurt of werkstuk; daar maak je je toch niet druk over? (Dat doet je moeder wel voor je.)’

Een andere moeder herkent dit.

‘Ze doen alles op het laatst of te laat en ik maar zeuren of ze uiteindelijk die tas mee naar boven nemen, hun kleren bij de was doen, dat formulier invullen.’

Aline vindt het bijzonder dat haar twee jongens altijd proberen om van alles uit elkaar te halen, aan wielen draaien, kijken hoe dingen in elkaar zitten.

‘Onze loopfiets is meer gebruikt om op z’n kop te zetten en aan de wielen te draaien dan om mee te rijden.’

1.3 Aangeboren of aangeleerd

Is typisch jongensgedrag aangeboren of aangeleerd? Zo’n driekwart van de bevraagde jongensmoeders denkt het eerste. Een ander deel zegt ‘allebei’ of heeft er nog nooit over nagedacht. (Als je hier meer over wilt lezen, in de literatuur wordt dit de nature-nurture-discussie genoemd.)

Geertje is een van de moeders die denken dat het typische jongensgedrag een kwestie van aanleg is.

'Wij proberen dat kracht meten onderling echt niet te stimuleren. Maar zelfs als er geen bal voorhanden is, voetballen ze. Al is het met een sok.'

Een andere moeder reageert:

'Ik weet dat er ook wilde meisjes zijn, maar bij jongens zit dat er gewoon in. Zet er eens een stuk of tien bij elkaar en wat heb je dan voor gedrag? Druk en wild en stoer doen tegen elkaar, laten zien wat je durft.'

Twee zoons bemoeien zich altijd met elkaar en kunnen nooit op een stoel of bank zitten, maar hangen erop of eronder. Hun moeder gelooft vast dat dit aangeboren is: 'Was het dat niet, dan was het af te leren en dat lukt écht niet.'

Een andere moeder:

'Ik geloof vast en zeker dat het gedrag echt voor een groot deel aangeboren is. Onze middelste zoon speelde ook met een pop en had een wandelwagen, maar de fantasie die onze dochter heeft met het spelen, had hij echt niet.'

Toch speelt de omgeving ook een rol, zeggen moeders.

'Als een jongen met een pop speelt, vinden anderen dat toch raar, zeker als hij dan ook nog een wandelwagen heeft (wel een stoere driewieljogger). Dat vinden sommige mensen echt een brug te ver.'

Een van de moeders denkt aan kopieergedrag. 'Ik merk dat het bij onze zoon duidelijk meer is geworden sinds we rond zijn vierde verjaardag zijn verhuisd naar een buurt waarin hij veel meer jongens heeft om mee te spelen die behoorlijk 'typisch jongensachtig' zijn.

Ook op school komt hij nu veel meer jongens tegen.' Haar idee: 'Misschien zit er in iedere jongen een vlammetje dat verder wordt aangewakkerd door voorbeelden die hij om zich heen ziet.'

Evenals moeders zitten wetenschappers ook niet op één lijn wat betreft de herkomst van jongensgedrag. Er wordt regelmatig onderzoek gedaan, waarvan de uitkomsten elkaar soms tegen lijken tegen te spreken.

Lange tijd was een 'ja' op de vraag of jongens en meisjes verschillen onder wetenschappers sowieso 'not done'. Als er al verschil was, kwam dat door de opvoeding. Meisjes zorgzamer? Ja, omdat dat van hen wordt verwacht. En al die vechtspelletjes van jongens? Die doen ze omdat jongens ander speelgoed krijgen aangeboden.

De wetenschap neigde naar deze theorie, omdat gewoon nog nooit bewezen was dat het anders is.

De gedachtegang was koren op de molen van feministen. Mannen en vrouwen zijn in wezen hetzelfde, beweren zij. En vrouwen moeten daarom dezelfde mogelijkheden en kansen krijgen als mannen.

Toen de eerste wetenschappers in de jaren 80 van de twintigste eeuw kritische vragen gingen stellen bij de aanname dat alleen opvoeding bepalend was bij de verschillen tussen jongens en meisjes was de tegenstand groot. De gedachte alleen al dat mannen en vrouwen verschillen, was je reinste discriminatie. Toch kwamen er steeds meer onderzoeken die bevestigden wat veel ouders allang wisten: jongens en meisjes zijn echt anders.

Een bekend onderzoek is dat van de Britse psycholoog Connellan (Connellan, 2001). Hij liet pasgeboren baby's plaatjes zien van gezichten en objecten. Wat bleek? Meisjes keken duidelijk langer naar gezichten dan jongens. Die hadden meer interesse in de foto's van objecten.

Ook leuk om te weten: Naar welke knuffels grijpen baby's het eerst? Jongens kozen vaker voor harde materialen en felle kleuren. Meisjes grepen naar pastelkleurige knuffels van zachte materialen.

Door de opkomst van hersenscans is het mogelijk dat wetenschappers als het ware ín het brein kijken. De Nederlandse neurobioloog Dick Swaab is zo'n wetenschapper die daar gebruik van maakt. Hij onderzocht of er ook verschillen te vinden waren tussen hersenen van jongens en meisjes. 'Ja', zei hij, 'die zijn er. Vooral op de wijze waarop het brein is georganiseerd.'

Voor enkele andere wetenschappers (zoals neuropsychologe Cordelia Fine en psychologe Asha ten Broeke, schrijfster van het boek *Het idee M/V*) is dit nog geen reden om aan te nemen dat de verschillen die zijn gevonden al bij de geboorte vastliggen. Zij denken dat de verschillen in het brein ontstaan doordat in onze cultuur jongens en meisjes voortdurend verschillend worden behandeld.

Behalve op het aantoonbare verschil in de hersenen wijzen wetenschappers ook op de aanwezigheid van bepaalde hormonen als oorzaak voor het verschil tussen jongens en meisjes. Oestrogeen en progesteron bij meisjes en testosteron bij jongens zouden veroorzakers zijn van veel, zo niet alle verschillen in gedrag. Testosteron wordt niet voor niets het vechthormoon genoemd.

Toch moeten we ons volgens neurowetenschapper Christopher Eisenegger (Eisenegger e.a., 2010) niet blindstaren op testosteron. Aan zijn onderzoek deden twee groepen studenten mee. Een groep kreeg een injectie met testosteron. De andere groep kreeg een injectie zonder werkzame stof. Wat bleek? Alle studenten gingen zich tijdens het spelen van een spelletje duidelijk agressiever gedragen. Blijkbaar wekte dus alleen al de gedachte dat ze meer mannelijk hormoon zouden kunnen hebben agressie op.

Zo zal de discussie onder wetenschappers altijd wel doorgaan. Wat is aanleg, wat is opvoeding? Dát er verschillen ervaren worden, blijkt wel uit de populariteit van de boeken van de psycholoog John Gray over Mars en Venus. Hordes vrouwen herkennen zich in uitspraken

over mannen die de wasmand onder aan de trap gewoonweg niet zien.

Belangrijk om tijdens de opvoeding in het oog te houden vind ik wel dat ieder kind uniek is. Staar je – ook bij het lezen van de volgende paragraaf – niet blind op de eigenschappen die een jongen blijkbaar zou moeten bezitten. Kijk naar je eigen kind. En hoe hij is. Dan kan je zoon een meisjesachtige jongen zijn of je dochter een jongensachtig meisje. Dat zij dan zo.

1.4 Wetenschappers aan het woord

De wetenschap is gebiologeerd door het verschil tussen jongens en meisjes en waar dat vandaan komt. Het onderzoek van de afgelopen jaren heeft heel wat interessante ontdekkingen opgeleverd. Leuk om te weten en om in je achterhoofd te houden tijdens het opvoeden. En ... als je weet hoe jongens zijn, kun je het gedrag van je zoon misschien ook wat beter begrijpen.

Y-chromosoom

Zes of zeven weken na de conceptie zorgt het Y-chromosoom ervoor dat het mannelijke embryo wordt omgebouwd en doorontwikkeld tot de mannelijke vorm.

Verminderd immuunsysteem

Het immuunsysteem van jongens is minder ontwikkeld dan dat van meisjes. Dat zie je al in de baarmoeder terug. Er zijn dan ook iets vaker problemen in de zwangerschap en jongens zijn dan ook iets vaker ziek dan meisjes.

Hoger testosterongehalte

Jongensbaby's hebben al in de baarmoeder meer testosteron en minder oxytocine en serotine in hun bloed dan meisjes. Het hogere testosterongehalte verklaart volgens veel onderzoekers de dwang tot bewegen die veel jongens ervaren. (In hoofdstuk 5 'Huis vol herrie' meer over dit hormoon.)

Testosterongehalte schommelt

Het testosterongehalte van de man stijgt als hij 'wint' en daalt als hij 'verliest.' Het testosterongehalte van de vrouw, altijd al lager dan dat van de man, blijft nagenoeg gelijk en is minder onderhevig aan schommelingen als gevolg van winnen en verliezen. Dat verklaart volgens onderzoekers de drang naar competitie bij jongens.

Rechterhersen helft extra ontwikkeld

Bij jongens wordt de rechterhersen helft extra ontwikkeld ten koste van de linkerhersen helft. Wat is volgens diverse onderzoekers het gevolg? Gemiddeld presteren mannen beter bij wiskunde (rechterhersen helft) en zijn vrouwen beter in taal (linkerhersen helft).

Overgevoelige amygdala

De amygdala, het hersendeel dat betrokken is bij angst en andere emoties, is bij jongens in de hele adolescentie overgevoelig. Jongens reageren hierdoor vaker impulsief (eerst doen, dan denken).

De prefrontale cortex ontwikkelt minder snel

De prefrontale cortex (het voorste deel van de hersenen) van jongens ontwikkelt zich minder snel dan die van meisjes. Jongens lopen hiermee zo'n anderhalf jaar achter. Dit deel van de hersenen regelt de remming van impulsen en bepaalt of de persoon kan plannen en vooruitzien.

Minder grijze stof

Vrouwen hebben meer grijze stof (verantwoordelijk voor het verwerken van informatie) in hun brein dan mannen. Psychologe Martine Delfos denkt dat dit de oorzaak zou kunnen zijn dat vrouwen meerdere dingen tegelijkertijd kunnen doen, terwijl mannen zich beter kunnen concentreren op één onderwerp.

Kleinere hersenbalk

Volgens sommige onderzoekers is de hersenbalk die de twee hersenhelften verbindt bij jongens kleiner dan bij meisjes. Dit kan verklaren waarom meisjes meer geneigd zijn in te gaan op hun eigen en andermans gevoelens en zij daar ook makkelijker over praten. Jongens hebben meer verwerkingstijd nodig voordat ze gevoelens kunnen uitleggen.

Beter langetermijngeheugen

Er is een verschil tussen jongens en meisjes in de manier waarop hun hippocampus (het gedeelte dat een belangrijke rol speelt bij de opslag in het langetermijngeheugen) functioneert. Het langetermijngeheugen van mannen is in de regel beter ontwikkeld, terwijl vrouwen een beter kortetermijngeheugen hebben.

Langzamere rijping

Gemiddeld rijpen jongens iets langzamer dan meisjes: het jongensbrein is gerijpt na 25 jaar, het meisjesbrein is dat ongeveer 2 jaar eerder.

Trager autonoom zenuwstelsel

Jongens hebben over het algemeen een trager reagerend autonoom zenuwstelsel (dat onder andere hartslag, ademhaling en spijsvertering regelt). Hierdoor komen zintuiglijke signalen later

door, waardoor de reactie op gevaar minder sterk is en sneller uitdooft. En er is daardoor bij jongens een grotere kans op verslaving.

Groeispurt

De fysieke groei verloopt bij jongens vaak langzamer en onregelmatiger dan bij meisjes. Jongens hebben vaak groeisprts, bij meisjes gaat de groei wat meer geleidelijk. Ook de emotionele en cognitieve ontwikkeling verloopt bij jongens minder snel en minder geleidelijk dan bij meisjes. De groeisprts hebben volgens onderzoekers ook invloed op het gehoor kanaal van jongens. Dat raakt tijdens zo'n spurt sneller verstopt, waardoor ze minder goed horen.

Sneller boos

De agressiecurve (frustratieboog) loopt bij jongens vaak anders dan bij meisjes. Jongens (en sommige meisjes) kunnen in korte tijd heel erg boos worden. Ze schelden, schreeuwen en slaan met deuren. Deze woedeaanval kan daarna even snel weer verdwijnen als hij kwam. Bij meisjes (en sommige jongens) verloopt een woedeaanval meestal meer geleidelijk. Ze blijven voor rede vatbaar en je kunt ze via taal nog bereiken. Maar ze blijven wel langer boos.

Taalontwikkeling loopt achter

Qua taalontwikkeling lopen jongens één tot anderhalf jaar achter op meisjes. De eerste woordjes komen ongeveer op dezelfde leeftijd als bij meisjes, maar hun woordenschat ontwikkelt zich meestal langzamer.

Ontwikkelingsstoornissen

Bij jongens treden iets meer ontwikkelingsstoornissen op. Ze hebben vaker een diagnose in het autistisch spectrum of problemen

rond impulsiviteit en energiebeheer. De Engelse autismedeskundige Simon Baron-Cohen noemt autisme 'een extreme vorm van mannelijk denken.'

Minder oogcontact

Jongens hebben van nature minder oogcontact dan meisjes. Op de leeftijd van een jaar maken meisjes meer oogcontact dan jongetjes, terwijl meisjes die in de baarmoeder aan te hoge testosteronspiegels zijn blootgesteld, later als kind minder oogcontact maken.

Monotone geluiden

Jongeren registreren monotone geluiden op een andere manier dan meisjes. Meisjes die eerst blootgesteld worden aan muziek en daarna aan monotone geluiden, registreren beide, terwijl de jongenshersen wel reageren op de muziek, maar afhaken bij een persoon die monotoon praat. In het hoofdstuk over school bekijken we wat dit betekent voor saaie lessen.

Meer spiermassa

Een jongen heeft gemiddeld 30 procent meer spiermassa dan een meisje. Jongens zijn dan over het algemeen ook iets krachtiger.

Een aantekening bij dit lijstje is de opmerking van de Amerikaanse sociaal psycholoog Michael Gurian. Volgens hem is een op de zeven jongens een bridge brain (en een op de vijf meisjes). Bridge brains hebben niet een typisch jongens- of meisjesbrein, maar zitten daar tussenin.

(Bronnen: laukwoltring.nl; Crone, 2008; Jolles, 2011; Sax, 2007; Gurian, 2005, Maréchal, 2010; Delfos, 2010; Lange, 2007.)

1.5 Fabels of feiten

We denken als jongensmoeders heel wat te weten over jongens. Maar klopt alles wel met de werkelijkheid? Kijken we misschien te veel met onze vrouwenbril naar het gedrag van onze zonen? In deze paragraaf heb ik wat stereotypen op een rij gezet die over jongens beweerd worden en daar wat wetenschappelijke literatuur op nageslagen. Om te kijken of het nou fabels zijn of feiten.

Wetenschappelijke studies klinken misschien saai, maar zijn dat zeker niet altijd. Martine Delfos bijvoorbeeld, heeft met *De schoonheid van het verschil* en *Verskil mag er zijn* twee heel toegankelijke boeken geschreven over dit onderwerp. Echt iets om op je verlanglijstje te zetten of uit de bibliotheek te halen. Ze zijn niet alleen interessant om te lezen, ze hebben mij ook de ogen geopend voor de mooie kanten van mijn jongens. Misschien kom je er ook wel achter dat jongens veel leuker zijn dan je dacht.

Jongens zijn slopers

Belgische documentairemakers gaven voor hun programma 'Venten strijken niet' (1998) een schoolklas een stuk klei. De jongens zaten in een groepje bij elkaar, de meisjes ook. De meisjes pakten wat klei en kneedden er mooie vormpjes van. De jongens pakten het anders aan: zij pakten de klei, prikten er eens in, smeerden het over de tafel, waarbij een deel van de klei op de grond terecht kwam. Het verschil tussen de twee tafels was duidelijk. Je kunt hieraan natuurlijk de conclusie verbinden dat de jongens tot niets gekomen zijn, zoals de documentairemakers deden. Ze vonden dat de jongens er vooral een kliederboel van hadden gemaakt. Psychologe Martine Delfos vindt dat je dan voorbijgaat aan hoe jongens zijn: gericht op materiaal en hun functie. Ze onderzoeken

diepte door te springen en klei door erin te prikken. Martine Delfos: 'De jongens zijn dus wel degelijk iets aan het doen: ze zijn aan het experimenteren met de klei; ze onderzoeken het materiaal. Dat is iets positiefs, want zij weten daardoor hoe klei echt werkt. En wat je er, ook later, mee kunt doen.' (Delfos, 2004)

Jongens zijn agressief

Je herkent het waarschijnlijk wel; jongens (nee, natuurlijk niet alle ...) plukken graag aan elkaar, ze delen soms hier en daar een dreun uit. En wie gaan er op het schoolplein weer met elkaar op de vuist? Precies! 'Doe toch eens niet zo agressief!'

Agressief? Jongens zijn gewoon bezig met het bepalen van de sociale rangorde. En dat doen ze graag fysiek.

Het geeft hun veiligheid om te weten waar ze precies staan in de hiërarchie, ontdekte de Australische psycholoog Steve Biddulph. Eigenlijk is het net als bij kippen, zegt hij (Biddulph, 1999). Wie het hoogst staat in de hiërarchie mag het eerst een graantje pikken. Pas als daar duidelijkheid over is, komt er rust in de tent. Kortom: wie is de baas? Wie rent het hardst, wie is het sterkst, wie kan het hardst fluiten? Hoogst belangrijk allemaal.

Aardig om te weten: voor meisjes is een dergelijke pikorde ook belangrijk. Alleen doen zij het niet door te vechten, maar door te kijken naar wie het populairst is. Dan weet je meteen waarom er onder meisjes en vrouwen zo veel geroddeld wordt (want door een ander zwart te maken, komen roddelaars zelf vaak hoger in de rangorde te staan).

Wanneer jongens klein zijn, wordt de pikorde vastgesteld door fysiek overwicht. Wanneer jongens volwassen worden, worden zaken als intelligentie, een mobiele telefoon of de grootte van de auto belangrijk.

O ja ... en wie zegt dat een spel als cowboytje onzinnig is? Jongens schijnen er, zo zeggen onderzoekers, heel wat van te leren. Ze doen sociale vaardigheden op waar ze later wat aan hebben, ze ontwikkelen hun leiderschap en leren strategische plannen te ontwikkelen en uit te voeren.

Jongens zijn asociaal

Zijn jongens gevoelloos? Onzin natuurlijk. Maar jongens voelen anderen wel anders aan dan meisjes dat doen.

Even weer een onderzoek om te laten zien hoe het werkt. Het onderzoek (Krabbendam, 2010) is uitgevoerd bij volwassenen. Een groep mannen en een groep vrouwen kijken allebei naar mensen die pijn hebben. Ondertussen liggen ze aan een apparaat dat bijhoudt welke hersendelen actief worden. Belangrijkste conclusie: bij het zien van pijn bij anderen activeren de meeste vrouwen meer dan de meeste mannen de hersengebieden die ook actief zijn als je zelf pijn ervaart. Ofwel: meisjes ervaren de emotie van de ander bij zichzelf. Jongens houden afstand en gaan niet mee in de emotie van de ander.

Vrouwen benoemen deze eigenschap misschien snel als negatief, maar zij kan ook voordelen hebben: niemand wil een chirurg die trillend van emotie het mes hanteert. En wat te denken van een manager die het niet over zijn hart kan verkrijgen om een slecht functionerende medewerker te corrigeren, hoewel de hele afdeling daaronder lijdt?

Om het meteen weer te relativieren: zo'n 20 procent van de vrouwen bleek hetzelfde te reageren als de meeste mannen. En zo'n 20 procent van de mannen voelde zich alsof ze de pijn zelf ook hadden.

Jongens zijn impulsief

Als op straat een klein kind tussen de auto's achter een bal aan rent, dan is dat in negen van de tien gevallen een jongetje, zegt pedagoog en jongensdeskundige Lauk Woltring. Om dat te kunnen begrijpen even heel kort wat uitleg over de hersenen. Je hebt namelijk voorin gelegen hersendelen, de zogenoemde frontale cortex. Daar vinden meer bewuste en soms ook rationele afwegingen plaats, maar ook de remming van de eigen impulsen. De hersenstam en diep in de hersenen het limbische brein zijn onder andere verantwoordelijk voor snelle, soms ook impulsieve en intuïtieve reacties. Onder stress nemen bij jongens deze dieper gelegen hersencentra het stuur over van de hoger gelegen delen. Dat kan tot snelle redding en zelfbehoud leiden, maar ook tot impulsieve, onveilige, riskante reacties. In de puberteit is de remming van de impulsen extreem laag, en het kan tot na zijn twintigste jaar duren voordat een jongen zichzelf beter in de hand heeft.

Wel aardig om te weten: bij meisjes zorgt stress juist voor een prikkel in de voorin gelegen delen. Dat kan bij hen leiden tot verstandigere reacties, maar ook tot een niet kunnen beslissen, het aan een ander overlaten en daardoor tot slachtoffergedrag.

Jongens vergeten altijd alles

Razend kun je erom worden. Nu is-ie alweer z'n gymtas vergeten. En je had hem nog wel in de deuropening gezet.

Dat jongens altijd alles vergeten is natuurlijk veel te kort door de bocht. Maar het is wel zo dat jongens gewoon aan minder dingen tegelijk kunnen denken dan meisjes. Ook hiervan ligt de oorzaak volgens psychologe Martine Delfos (Delfos, 2010) in de hersenen. Vooral de verwerking van gegevens gaat anders door het verschil in hoeveelheid witte en grijze stof. De witte stof zorgt voor verbindin-

gen tussen alle hersengebieden, de grijze stof voor het verwerken van grote hoeveelheden informatie tegelijk. Jongens schijnen meer van de witte stof te hebben, meisjes meer van de grijze. Hierdoor kunnen meisjes sneller prikkels verwerken. Jongens kunnen zich volgens Delfos en anderen makkelijker concentreren op één taak. En dat heeft natuurlijk ook weer voordelen.

Jongens zijn hopeloos

Een hoopvol gegeven om mee af te sluiten is dat wat Lauk Woltring aanhaalt (Woltring, 2003). Volgens hem is het zo dat verschillen in de hersenactiviteit voor een deel door ervaringen kunnen veranderen. Zeker als een kind nog klein is. Er ontstaan verbindingen in zijn hersenen als hij dingen meemaakt. Dus door je kind uit te dagen, te stimuleren en te laten ervaren kun je hem helpen zijn hersenen te ontwikkelen. Maar dat werkt alleen als je de juiste gedeelten van het brein weet uit te dagen op het moment dat je kind daaraan toe is. Natuurlijk gaat dat typische jongensgedrag dan niet weg. (Gelukkig maar; want dat is toch ook de charme van onze zonen?) Ouders kunnen hun zonen wel leren omgaan met hun gedrag, zodat ze er in onze Nederlandse maatschappij, waar vrouwengedrag soms de norm lijkt, goed mee uit de voeten kunnen.

« PRIKBORD »

wat moeders vinden

Geef je je zoon een pop? Mag hij staand plassen en teken je wel of geen doodskop op zijn piratenvlag? Het zijn zomaar wat dilemma's waar moeders van zonen tegenaan lopen. Zo reageerden zij op de vragen in de enquête:

	ja (%)	nee (%)
Poppen	13	85
Speelgoedpistool	70	28
Roze overhemd	35	63
Voetbal	74	24
Staand plassen	54	46
Trainingspak	57	41
Doodskop op piratenvlag	13	83
Vies worden	89	7
Kniestukken	54	41
Doopjurk	65	28
Gaastra (kleding)	35	59
Schoenen met lichtjes	28	70
Alcohol onder de zestien	0	96
Scooters	24	61

De ontbrekende procenten komen voor rekening van moeders die de vraag onbeantwoord lieten of geen duidelijk ja of nee antwoorden.

